

KUŽIŠ ?!

LIST ZA MLADEŽ - 30. OŽUJKA 2012. - BROJ 53

IZDVAJAMO:

TEMA: Aktivno
uključenje mladih
u društvo – 4-5

MOTRIŠTE: Inter-
net i njegove svr-
he – 8

SPORT: Maraton
kao pasija – 11

EKOLOGIJA:
Radikalna pro-
vidnost – 16-17

FOTO MJESECA

KUZIŠ ?!

List je besplatan

Osnivač:

NIU »Hrvatska riječ«

Nakladnik:

NIU »Hrvatska riječ«

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika:

Ivan Karan

Urednik izdanja:

Davor Bašić Palković

Suradnici:

Antonija Sudarević, Ivan Kovač,

Ivana Rudić, Anita Klinac,

Donna Diana Prčić

Lektura:

Vladan Čutura

Korektura:

Mirko Kopunović

Tehnički prijelom:

Thomas Šujić, Jelena Ademi

Fotografije:

Antonija Sudarević, Vedran Jegić

E-mail:

kuzis07@gmail.com

Web:

www.hrvatskarijec.rs

Tisak:

»Rotografika« d.o.o. Subotica

List izlazi uz potporu
Tajništva za kulturu i javno
informiranje Autonomne
Pokrajine Vojvodine,
kao i uz povremenu potporu
Ministarstva kulture
Republike Srbije

D. B. P.

Budućnost zavisi i od vas

Dragi tinejdžeri i oni nešto stariji, možda će vam ovo zvučati kao neki predizborni slogan, recimo imaginarne Partije udruženih omladinaca Srbije, ali – »Budućnost zavisi i od vas!«. Ukratko, ova poruka bi značila da u kreiranju budućnosti svojega okruženja morate i sami aktivno sudjelovati, uključivanjem u projekte i programe kojim se provodi omladinska politika u Vojvodini, odnosno Srbiji.

U tom smislu, valja naglasiti kako su prošloga petka u Novom Sadu potpisani ugovori za projekte odabrane na Natječaju za realizaciju Akcijskog plana politike za mlade u APV-u. Sredstva su dobila 124 projekta, raspoređena u devet područja: obrazovanje mladih, zapošljavanje mladih, zdravlje mladih, kultura i slobodno vrijeme mladih, mobilnost i informiranje, zaštita životnog okoliša i održivi razvoj, socijalna politika prema mladima, aktivno uključivanje u društvo - izgradnja civilnog društva i volonterizam, kao i oblast koja se prvi put pojavljuje: sigurnost mladih.

Zasigurno će neki od ovih projekata biti provedeni i u vašim školama ili općinama. No, u cijeloj priči važan i vaš vlastiti proaktivan odnos, a prava mjesta na kojima ga možete testirati jesu lokalni uredi za mlade u vašim mjestima. S tim u vezi u ovom broju donosimo razgovor s koordinatorom Regionalnog ureda za mlade u Novom Sadu, koji servisira potrebe 35 lokalnih ureda za mlade diljem Vojvodine. Naši suradnici pišu i o značaju obrazovanja i kulture te konstruktivnije uporabe sve moćnijeg suvremenog medija – interneta. Aktualna tema u suvremenom društvu je i zaštita životnog okoliša, te vas upoznajemo s nečim što se zove »ekološka inteligencija«, u sklopu koje se promovira načelo »radikalne providnosti«.

Kako je istaknuto prošlog petka u Novom Sadu, Akcijski plan politike za mlade 2011. – 2014. nastavlja strateški podržavati temeljne potrebe generacija koje će promijeniti naše okruženje i svijet oko sebe, kroz najkvalitetniji okvir kakav predstavljaju i već realizirani projekti kao i oni čija će primjena uskoro početi. Prvi korak na tom putu, prema riječima pokrajinskog tajnika za sport i omladinu Modesta Dulića, bilo je ono što je upravo to Tajništvo započelo – mladi nisu tretirani kao problem nego kao nepresušni rezervoar aktivizma, znanja, ideja i sposobnosti. Pa neka tako i bude!

A vraćajući se na početak teksta, želim ponoviti kako će taj pozitivni proces u određenoj mjeri ovisiti i o vašoj zainteresiranosti, odnosno proaktivnom odnosu spram onoga što vam se nudi.

VOJISLAV PRKOSOVAČKI, KOORDINATOR REGIONALNOG UREDA ZA MLADE NOVI SAD

Aktivno uključenje mladih u društvo

Problemi cijelog društva su i problemi mladih.

Uredi za mlade im, uz potporu ministarstva,

nude razne programe – od volonterizma,

aktivizma, zapošljavanja,

karijernog vođenja i savjetovanja

U Srbiji postoje četiri regionalna ureda za mlade – u Nišu, Kragujevcu, Užicu i Novom Sadu, i oni predstavljaju potporu lokalnim uredima za mlade i Ministarstvu omladine i sporta.

Novosadski ured uspješno surađuje s 35 lokalnih ureda za mlade u Vojvodini, servisirajući njihove potrebe. S Vojislavom Prkosovačkim, koordinatorom Regionalnog ureda za mlade u Novom Sadu razgovorali smo o njihovim aktivnostima i različitim programima kojima nastoje osnažiti i podići kvalitetu života osoba od 15 do 30 godina starosti.

KUŽIŠ?! Kažite nam nešto o Regionalnom uredu za mlade u Novom Sadu. Koji su njegovi zadaci?

Osnovna ciljna skupina Ministarstva omladine i sporta, a time i Regionalnog ureda za mlade su mlade osobe od 15 do 30 godina. U tom smislu, zadaci Regionalnog ureda kao dijela Ministarstva omladine i sporta Republike Srbije u najkraćem podrazumijevaju pružanje pomoći i potpore u radu lokalnih ureda za mlade vojvođanskih općina čiji su izravni korisnici mlade osobe. Podrška se prepoznaje u umrežavanju ureda, realizaciji zajedničkih projekata, izradi i implementaciji lokalnih akcijskih planova za mlade,

redovito informiranje lokalnih ureda za mlade o projektima, seminarima, programima, fondovima na koje mogu konkurirati, a sve u cilju implementacije Nacionalne strategije za mlade, razvijanja omladinske politike na lokalnu i osnaživanja mladih ljudi. Smatram da je bitno napomenuti da je prije formiranja Ministarstva omladine i sporta postojalo samo pet lokalnih ureda za mlade, a potporom Ministarstva i razvijanjem svijesti u lokalnim zajednicama o potrebama mladih, dosad su uspješno formirana 124 takva ureda. Regionalni uredi su tu kako bi servisirali njihove potrebe i olakšali njihov rad u bilo kojoj domeni. Regionalni ured za mlade Novi Sad uspješno surađuje s 35 općina u Vojvodini, odnosno s njihovim uredima za mlade.

KUŽIŠ?! Prema vašim dosadašnjim iskustvima, koji su najveći problemi mladih u pokrajini? Što im se nudi kao alternativa sjedenju u kafićima ili ispred računala?

Ukoliko se osvrnemo na posljednjih dvadeset godina, možemo slobodno reći da su mlade osobe pretrpjele najveću štetu i da su na svojim leđima osjetili sve probleme koji potresaju društvo. Gašenje potpore države, organizacija i institucija koje su se nekada bavile mladima, ostavilo je veliko ništavilo u životu mladih, bez opcije, bez ponude, bez zdravog usmjerenja. Problemi cijelog društva su i problemi mladih. Na inicijativu mladih, pokretanje Ministarstva omladine i sporta (MOS), njezinom financijskom i logističkom potporom uredima za mlade i udruženjima građana pojavio se veliki broj opcija kojima se mladi mogu baviti i koje mogu biti alternativa. MOS podupire razne programe koji odgovaraju potrebama mladih navedenih u Nacionalnoj strategiji, od volonterizma, aktivizma, zapošljavanja mladih, karijernog vođenja i savjetovanja i drugih tema. Jasno je da su moderne tehnologije, socijalne mreže veoma lak način za provođenje slobodnog vremena, a Ministarstvo se trudi svojim mjerama i aktivnostima pružiti alternativu i pozvati na aktivno uključenje mladih u društvo.

KUŽIŠ?! Kako napreduje implementacija Strategije za mlade u pokrajini? Što mladi konkretno mogu očekivati od provedbe tog dokumenta?

Nacionalna strategija za mlade, prvi korak u rješavanju položaja mladih, usvojena je svibnja 2008. godine. Osnovni zadatak Strategije je pružiti mogućnosti koje će osigurati izradu sustavnih, institucionalnih i razvojnih rješenja za potporu mladima u različitim područjima društvenog života. Akcijskim planom nacionalne strategije, koji je usvojen siječnja 2009. godine, utvrđuju se aktivnosti, nositelji, mehanizmi i očekivani rezultati koji su zadani u nacionalnoj Strategiji. Ministarstvo proces implementacije vodi ili samostalno – putem otvaranja natječaja za udruge građana, samostalnim redovitim aktivnostima za tekuću kalendarsku godinu,

natječajem fonda za mlade talente i redovitim potporom jedinicama lokalne samouprave, odnosno uredima za mlade – ili u saradnji s drugim Ministarstvima. Otvaranjem natječaja i slanjem prijedloga projekata, udruge građana stječu pravo realizirati aktivnosti iz Nacionalne strategije. Ono što mladi već dobivaju pokazuju dosadašnji rezultati u implementaciji nacionalne Strategije u cijeloj zemlji, a to je povećanje broja aktivnosti i programa za mlade, broja mladih koji su obuhvaćeni različitim projektima koji se bave različitim temama, od zapošljavanja, slobodnog vremena, socijalnih pitanja, zaštite životnog okoliša i drugih.

U skladu s Nacionalnom strategijom, Pokrajinsko tajništvo za sport i omladinu izradilo je krajem 2010. godine Akcijski plan politike za mlade u AP Vojvodini za razdoblje od 2011. do 2014., koji predstavlja nastavak, odnosno drugi krug akcijskog plana koji je realiziran u razdoblju od 2005. do 2008. godine. Njegova izrada predviđena je posebnom mjerom Akcijskog plana za realizaciju Nacionalne strategije za mlade. Također, usvajanjem Zakona o mladima, u srpnju 2011. godine, mladi u Srbiji su po prvi put dobili svoj zakon kojim se definira tko su mladi, što su organizacije za mlade, a što omladinske organizacije, omladinski rad i slično. Time se dobiva još veća potpora i oslonac u podizanju kvalitete života mladih.

KUŽIŠ?!: Koliko su u vaše projekte uključeni pripadnici nacionalno-manjinskih zajednica?

Vojvodina sama po sebi obiluje kulturnim različitostima što je čini reprezentativnom i lijepom za rad. Veliki broj projekata koji se provode preko Ureda govore o kulturnim različitostima, pozivaju na suradnju između različitih nacionalnih skupina, promoviraju aktivnu toleranciju i zajednički rad svih mladih bez obzira na spol, rasu, pripadnost nacionalnoj, vjerskoj, političkoj ili bilo kojoj drugoj skupini.

KUŽIŠ?!: Kažite nam više o internetskom portalu www.infuzija.org. Primete li nove suradnike i kako vam se mogu javiti?

Portal [infuzija.org](http://www.infuzija.org) je nastao 2008. godine iz projekta »INFuzija« koji se bavio informiranjem mladih, a bio je podržan od Ministarstva omladine i sporta. U projekt je bilo uključeno tada 13 lokalnih ureda za mlade, a danas je na portalu 35 općina iz Vojvodine. Ideja je bila da se na jednom mjestu zbroje vijesti, aktivnosti, aktualnosti iz ureda za mlade iz cijele Vojvodine i da se na taj način dijele ideje među uredima. Mladi predstavnici/ce ureda prošli su obuku i oni su trenutačno urednici vijesti koje se pojavljuju na sajtu. Ukoliko se netko želi priključiti ekipi INFuzije, slobodno se može obratiti svom lokalnom uredu za mlade ili na kontakte regionalnog ureda.

KUŽIŠ?!: I za kraj razgovora, Vaša poruka mladima bila bi...

Napred k svojim željama! Upornost i istrajnost se isplate!

Razgovarala: Antonija Sudarević

Lokacija i kontakt

Regionalni ured za mlade Novi Sad nalazi se u ulici Mak-sima Gorkog 48, a kontakti su regionalnakancelarijeza-mlade.ns@gmail.com, ili telefoni: 060 71 77 990, 021 661 5217.

Vodič za izbor zanimanja

Nacionalna služba za zapošljavanje (NSZ) je izdala besplatnu publikaciju Vodič za izbor zanimanja. Osnovna ideja izrade Vodiča jest da se učenicima završnih razreda osnovnih škola pruži stručna pomoć u kvalitetnom izboru škole i zanimanja.

Vodič sadrži informacije o vrstama škola, opise ukupno 175 zanimanja, uključujući stare zanate i neka od zanimanja budućnosti, upitnike o profesionalnim interesovanjima i sposobnosti-

ma. U njemu je moguće pronaći i korisne savjete za uspješno planiranje karijere i izbjegavanje mogućih pogrešaka pri izboru zanimanja. Sadržaj Vodiča prilagođen je potrebama učenika koji završavaju osnovnu školu, a mogu ga koristiti i roditelji, nastavnici, pedagozi i psiholozi. Poseban link za pristup elektroničkoj formi Vodiča na sajtu NSZ je www.vodiczaosnovce.nsz.gov.rs.

Izradu publikacije omogućila je Međunarodna organizacija rada MOR u okviru zajedničkog projekta PBILD programa Ujedinjenih nacija »Održanje mira i inkluzivni lokalni ekonomski razvoj«.

U SJENI ANOREKSIIJE

Hodajući kosturi

Piše: Željka Zelić

Kada se nedavno u većini svjetskih, ali i domaćih medija kao i na društvenim mrežama koje se bave hollywoodskim zvijezdama pokrenula priča oko »Angelinine noge« (Angelina Jolie, op. aut.) u crnoj Armanijevoj haljini s dubokim izrezom na ovogodišnjoj dodjeli Oscara, nekako sama po sebi otvorila se još jedna tema koja, nažalost, pritišće sve više mladih osoba (ali i onih ne tako mladih), pa i u našoj najbližjoj okolini. Kad je prije godinu-dvije roditeljima jedne subotičke teenagerice od četrnaest godina skrenuta pozornost da njihova kći najvjerojatnije ima poremećaj u prehrani, točnije anoreksiju, isti to nikako nisu htjeli priznati. Čak i kada im je rečeno da je njihova kći padala nekoliko puta u nesvijest tijekom ekskurzije zbog toga što je odbijala hranu u hotelu ili je istu svela na najmanju moguću razinu da je na kraju završila u hitnoj pomoći, i kada im je kao roditeljima ponuđeno rješenje u vidu liječničke pomoći, jer anoreksija to nužno i zahtijeva, njezini se roditelji s tom bolnom istinom nisu imali hrabrosti suočiti, negirajući da je njihova kći »anoreksična«. Sam pojam »anoreksičarka«, »anoreksičar« toliko se uvriježila u našem govoru da je postala pogrdni način da nekoga okarakteriziramo kao mršavog, nezgodnog i sl., čak i ako doista ne boluje od anoreksije. Međutim, malo je onih koji će na to gledati kao i na svaki drugi poremećaj, odnosno bolest koju treba liječiti. Isto kao i njezin antipod – debljinu! Anoreksija je težak gubitak apetita čiji su razlozi emocionalne prirode. Anorexia nervosa je poremećaj jedenja u središtu kojeg se nalazi preplavljujući strah od debljanja. Anoreksija ne nastaje zbog gubitka apetita već je riječ o borbi protiv gladi zbog stalno prisutnog i potpuno nerazumnog straha od debljanja koji ne popušta ni onda kada je mršavost dostigla takve razmjere da je ugrožen život bolesnika/ce. Iako je u središtu bolesti hrana, anoreksija je bolest uma. Često započinje relativno prirodnim željom za gubitkom nekoliko kilograma, da bi završilo ugrožavanjem vitalnih funkcija, a mnoge osobe su zbog neliježne anoreksije na kraju izgubile životnu bitku.

Razvidno je da od poremećaja u prehrani danas većim dijelom obolijevaju djevojke i žene, vjerojatno zbog prisilno nametnute slike »idealnih žena i njihovih proporcija« koju onda pokušavaju dosegnuti na različite načine, skoro uvijek i redovito na vlastitu štetu! Ne čudi stoga što mnoge žene padaju u depresiju kada u pojedinim trgovinama i poznatim, ali pristupačnim svjetskim markama, ne mogu za sebe pronaći haljinu, jer možda nose veličinu 42 ili 44, što je za pojedine proizvođače odjeće nedopustivo. Znači li to da mlada osoba ili žena treba nositi samo odjeću napravljenu za »dame u godinama« i to samo zato što ne može nositi veličinu 32, 34, 36 ili u najboljem slučaju 38?

Tko su nam uzori?

Kada bismo malo dublje proanalizirali tekstove koji nam se nude, onda bismo doista mogli naići na bizarne primjere dijeta. Sam pritisak medija i javnosti, na čijem su neprestanom udaru poznate osobe, čini ih nesigurnim u sebe. Zvuči pomalo kontradiktorno, ali sasvim je sigurno da što je osoba uspješnija i eksponiranija u javnosti,

Anorexia nervosa je

u središtu kojeg se n

strah od debljanja

bolesti hrana, anore

sve više postaje nesigurna u sebe, budući da joj se svaki korak (pa i koji kilogram viška) stavlja pod uvećalo, a potom danima i tjednima puni novinske stupce. U utrci za što boljim ulogama i prvim redovima na revijama, spremni su na sve kako bi održali svoj izglednjeli izgled. Jedan od gore spomenutih tekstova govori na primjer o »Bizarnim dijetama slavnih«, pa tako neke od poznatih glumica prakticiraju uzimanje droga (Paris Hilton, Nicole Richie, Britney Spears i dr.), jer pojedine vrste »tabletica« smanjuju apetit. Neki čak idu u drugu krajnost pa uzimaju tablete za smirenje i spavanje kako bi što dulje spavali i time spriječili konzumiranje hrane. Neke od poznatih osoba prakticiraju i strogi post, uzimaju samo mineralnu vodu, a ništa za jelo, poneke posežu za laksativima, jednoličnom prehranom (uzimanje samo kuhanih jaja, salate i sl.). Za večer dodjele Oscara, pojedini dva kuhana jaja dnevno. Jedna poznata manekenka je živjela na dijeti koja se sastoji od dijetalne Coca-Cole i kikirikija. Još je strašnije što mnoge od glumica »žive u teretani«, pa dnevno vježbaju i po tri sata. Mnoge je šokiralo priznanje jedne manekenke da prije važnih revija danima uzima samo loptice od pamuka i toalet papira umočene u vodu ili sok od naranče, kako bi imale bolji okus. Ovakvih bismo primjera mogli navoditi u nedogled, međutim postavlja se pitanje mogu li i smiju li takve osobe biti uzor današnjim mladima?

Važnu ulogu u svemu imaju roditelji i odgojitelji koji bi najprije vlastitim primjerom već kod male djece trebali razvijati ispravan odnos prema svom tijelu i odnosu prema prehrani, učeći ih zdravim životnim navikama. No, kakav uzor na primjer može biti majka

poremećaj jedenja

nalazi preplavljujući

. lako je u središtu

eksija je bolest uma

koja svojoj teenagerici ili ljudima oko sebe daje primjer nezdravim navikama, izglednjivanjem i raznim drugim mjerama, pokušavajući u godinama u kojima je to gotovo nemoguće, ostati jednako vitka kao kada je imala dvadeset godina, a postižući na kraju upravo suprotno – stariji izgled s opuštenom kožom i više bora na licu.

Kako naći pravu mjeru?

Vrlo je teško mladom čovjeku od četrnaest i više godina pojasniti da ih okolina neće doživljavati kao uspješnije ili ljepše ako imaju idealnu tjelesnu masu (što je svakako poželjno) ili ako sliče manekenkama koje šeću modnim pistama. No, ono što bi svakako trebali shvatiti jest da osjećaj praznine, koji uostalom u sebi bez obzira na popularnost nosi većina poznatih glumica i manekenki, neće moći nadomjestiti savršenim proporcijama, jer dobro su poznate osobe koje imaju čak i višak kilograma, ali se s njim kao što se u narodu kaže »znaju nositi«, s osmijehom od uha do uha, rugajući se izravno svima onima kojima to ne uspijeva, čak i uz savršeno tijelo i lice bez bora. Percepcija drugih o nama samima ne ovisi nužno o našoj vanjštini, odnosno o kilogramima koje imamo, nego o cjelokupnom habitusu kojega ne čine samo »kosti« ili »oblina« nego i oči, osmijeh, vedrina, a na koncu i intelekt, čiji nedostatak ćemo teško prikriti čak i savršenim tijelom. Sasvim je vjerojatno da će poremećaju u prehrani biti sklonije osobe koje su i inače perfekcionista u drugim aspektima života, što čovjeku češće bude neprijatelj nego prijatelj.

Pri tom, ne smijemo zaboraviti na činjenicu da je gojaznost jedna od češćih bolesti današnjice i da ju svakako treba liječiti, pa ćemo se u nekom od narednih brojeva možda pozabaviti tom problematikom i na koji ju način pokušati riješiti. Međutim, pristupiti joj neadekvatno, tj. restriktivnim dijetama nakon kojih se redovito sve opet vraća na staro, ne daje trajne rezultate. Puno je važnije usvojiti zdrave životne navike, uključiti u prehranu više voća i povrća, cjelovitih žitarica, ribe i redovito se kretati. Okrenemo li se oko sebe, primijetiti ćemo sve više onih koji sate i sate sjede pred računalom, sve je više onih koji se žale na bolove u križima... Čini se da nikad prije nije bilo više automobila (većina ih ide vlastitim prijevozom na posao, i pri tom se voze sami u autu!) i manje pješaka i biciklista. Žurba i kronični nedostatak vremena postale su dio naše svakodnevice, te stoga ne čudi što često nemamo vremena brinuti o svojem zdravlju, pa i o uzimaju dovoljno (zdravi!) obroka na dan.

No, više od svega potrebno je postati zadovoljan samim sobom, pokušati eventualne nedostatke (realne!) svesti na najmanju moguću razinu. Uvjeren sam pak da nezadovoljstvo vlastitim izgledom (osobito kod ženskoga spola) počinje onda kada nam percepcija vlastitoga izgleda počne ovisiti o mišljenju drugih o nama, što uzročno-posljedično može dovesti do stvaranja iskrivljene slike o nama samima s kojom se ne znamo nositi, pa da bismo zadovoljili te »druge«, posežemo za radikalnim mjerama. Nerijetko se žene odlučuju na dijetu upravo onda kada im druga žena uputi komentar kako su se udebljale, a skidanjem tih nekoliko kilograma (čak i kada njima samima ne smetaju) kao da sebi i cijelom svijetu žele poručiti »vidite da kada hoću, mogu biti savršena«.

Do cilja – sitnim, a ispravnim koracima!

Ako kojim slučajem uhvatite sebe da ste nesretni zbog kojeg viška kilograma ili jer ne možete odjenuti haljinu koju ste nosili prije par godina, pa čak i ako imate ozbiljni problem s debljinom, pokušajte osvijestiti da nemate realnih razloga za očaj, jer ukoliko želite donijeti ispravnu odluku, onda je ona sadržana u usvajanju zdravih životnih navika, a ne kratkoročnih nezdravih dijeta, u odluci da se više krećete i provodite vrijeme s prijateljima, a manje sjedite za računalom i Facebookom, u optimističnom pogledu na cjelokupni život, jer naše je tijelo i problemi s debljinom ili mršavosti samo jedan aspekt našega života, i da bismo eventualno to područje doveli u red, moramo u prvom redu biti sigurni i ispunjeni u svim drugim područjima života, počevši od međuljudskih odnosa, njegovanja prijateljstava, u obiteljskim vezama, na koncu i poslom, školom, fakultetom ili bilo kojim drugim poslom i hobbijem u kojemu provodimo svoje vrijeme!

Ne dajte se zavarati time da će vam savršeno isklesano tijelo donijeti više uspjeha, da ćete imati više samopouzdanja i drugima postati simpatičniji i draži ako je sve »po JUS-u«, nego se pokušajte nositi sa svim sitnim nesavršenostima koje imate, učeći ih pretvarati u svoje prednosti, jer prava je umješnost sitne mane i neuspjehe prikazati drugima kao vrline i prednost! Neka vam radije zavide na tomu, nego na »liniji« koju ste postigli ugrožavajući vlastito zdravlje!

Internet i njegove svrhe

Ne čini internet od nas čudovišta, nego mi sami koristeći ga

Tako je lako nekome reći volim te ili mrzim te preko nevidljive mreže interneta; tako je lako utipkati sve što osjećaš i sve što misliš i poslati to nekoj osobi; tako je lako izbrisati nekoga iz svog života i ponovno ga unijeti preko mreže podataka. Pretvara li nas internet zaista u čudovišta? Jesmo li oduvijek bili mali gremlini koji čekaju na svemoguće oružje kojim bismo proširili svoj negativni utjecaj?

No, nije internet taj koji kvari našu generaciju. On je samo sredstvo za izražavanje vlastitih potencijala. Nečiji potencijal je umjetnost, nečiji je kritičko promišljanje, nečiji je širenje svoje poruke i prikupljanje sljedbenika, a nečiji je, jednostavno, mržnja. Tko koristi internet kao oružje u svrhu dobra? Tko koristi internet kao uže kojim će povući ostatak svoje generacije, kao prvu pomoć za izranjavanu civilizaciju, umjesto kao pušku, mač ili sablju, vitlajući njome i cijepajući glave kao u krstaškom ratu. Tko internetom puni srca snagom, a ne probija ih i ne postavlja na kolac?

Tko najbolje vlada internetom? Osoba koja voljenu osobu brutalno pretuče pa dvije godine kasnije osvaja nagrade i ženska srca, osoba koja svoju moć usmjerava prema onima kojima moć nije bila pružena – prema djeci koja su maltretirana zbog različite boje kože, seksualne orijentacije, spola, religije, nacionalnosti (...), prema suicidalnoj mladeži, te onima koji svoju slavu koriste za kreiranje utočišta onima koji ga nemaju. Jedna od ove dvi-

je osobe je poštovana, dok je druga smatrana čudakom željnim pažnje i životinjom koju treba zatvoriti. Kako li smo etiketirali revolucionara, dok se prava životinja šeće po našem dvorištu.

Životinja je u svima nama, a internet je nešto što je svima isuviše lako prepušteno. Kao kada bismo sedmogodišnjem djetetu dali automatsku pušku da slobodno rukuje njome. Ali internet je puno opasniji od automatske puške, jer za razliku od nje, mi se čak i ne trudimo rabiti ga u korisne svrhe. »Lajkati« stranicu na Facebooku i tako darovati dolar za gladnu djecu u Africi? Potpisati peticiju i podržati aktiviste za prava gay zajednice u Rusiji? Pogledati film o Josephu Konyju i pridružiti se širenju poruke za njegovim zaustavljanjem? Ne! Radije ću napasti nekog »pedera« preko privatne poruke ili odigrati neku igricu.

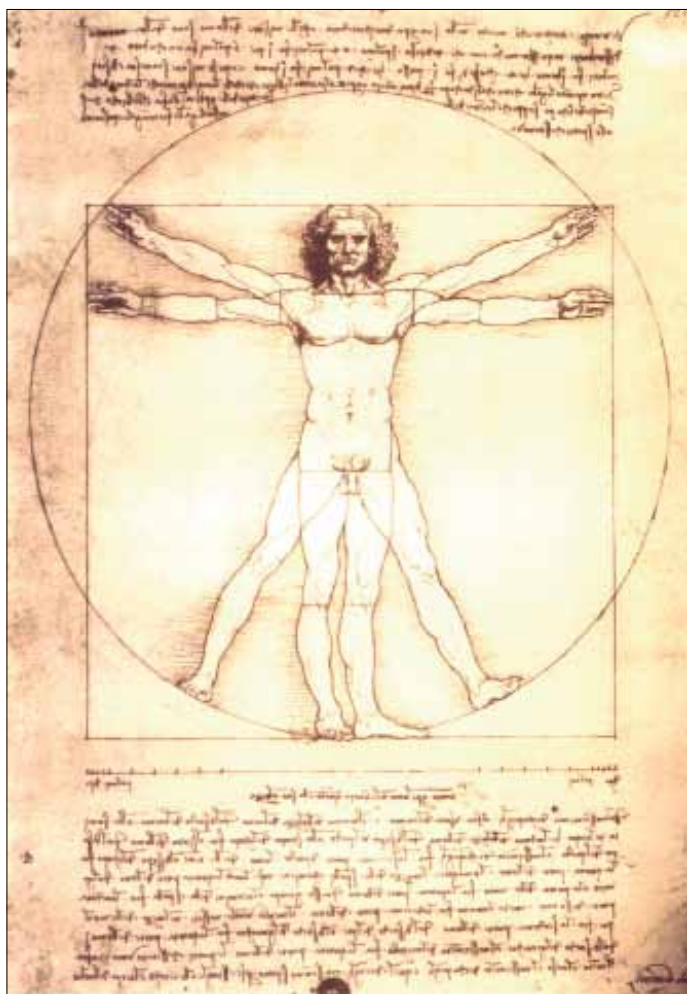
Dok ljudi ne shvate da računalo, mobitel, telefon, internet i svi njegovi proizvođači služe za zbližavanje ljudi, a ne maltretiranje i nanošenje neizbrisivih ožiljaka, spomenuto oružje ne treba im stavljati u ruke.

Ne čini internet od nas čudovišta, nego mi sami koristeći ga. U malo jednostavnijem primjeru, internet je poput čokolade – ne čini nas čokolada debelima, nego mi sami dok ju jedemo. S druge strane, ako imaš revolucionarni potencijal, imaš moralnu obvezu učiniti svijet boljim mjestom!

Ivan Kovač

Komu još treba kultura?

Kultura se može naučiti, vrijednosti se stječu obrazovanjem, a vi – režite troškove na našem obrazovanju i na kulturi i onda nam položite cijeli svijet na ruke

Potrebno je rezati troškove! Naravno, zemlje poput Srbije i Hrvatske su do guše u krizi. Dovoljno je samo znati da su zemlje poput Njemačke, koje svoju stabilnost održavaju desetljećima, zahvaćene krizom i da nam kriza u našoj zemlji bude potpuno razumljiva. Nakon dolaska nove vlade RH, naravno, otvorilo se pitanje rezanje troškova koji su i nakon svih navodnih rezanja i dalje golemi. Bila je teška dilema, gdje rezati, kako ne potonuti i ustati na noge. Negdje se moralo prelomiti i kao što je bilo za očekivati prelomilo se na kulturi i obrazovanju. Na kulturu se iz državnog proračuna odvaja jedan posto. Jedan posto, srežite taj jedan posto. Zar itko vjeruje da nas to na bilo koji način spašava?

Kada se kaže kultura, ljudi pomisle na muzeje, knjižnice, galerije, a ukoliko malo generaliziramo to su dosadne institucije. Kome to treba! Kultura, pih! Tužno je što kulturu smatramo dosadnom, ali pri tom svi sebe smatramo kulturnima. Dokazi naše nekulture, pri tom mislim na mlađu populaciju, su naši Facebook profili, naše teme u novinama, teme na forumima i naš žargon. Internet nam je pružio svijet na dlanu, mi sami stvaramo taj svijet. Google nam pri pretraživanju izbacuje stranice koje su najčešće otvarane, a da sadrže ključne riječi koje mi pretražujemo. Šokantno je vidjeti kakve stvari ljudi pretražuju. Facebook profili djece koja objavljuju sadržaj koji ne bih smatrala primjerenim za svoje godine, a kamoli za trinaestogodišnjaka. Internet je razvio neki oblik vlastitog rječnika radi, navodno, lakšeg komuniciranja, skraćenice određenih izjava radi što bržih odgovora. Nekako bi mi se sve to činilo opravdanim i normalnim da se te skraćenice nisu uvukle u govor svih oko mene. Svi konstantno uzvikuju OMG! (Oh My God), neki čak idu do te banalne granice i govore LOL (Laugh Out Loud), a ne nasmiju se. Izgleda li to samo meni kao skrnavljenje jezika ili je vaš odgovor na to OMG? What r u talking bout? Gdje je granica i kada ćemo shvatiti da nas to sve čini istima? Prije su se ljudi borili da bude prihvaćena njihova različitost. Sjetite se samo hippie supkulture, a ne morate ići ni tako daleko da biste se sjetili Gay pridea. Ljudi se bore da se održe onakvima kakvi jesu. Mi imamo naš jezik koji su ljudi gradili stoljećima, borili se za njegov opstanak, a kasnije njegovo uvođenje u škole. A što mi radimo? Ubijamo ga, i to neviđenom brzinom. Zar je to jedni oblik kulture koji mi poznajemo? Ta osiromašena i »prežvakana« (digest) internet kultura!

Našu »kulturu« ispoljavamo i našim interesima. Tako se na listama najprodavanijih knjiga godine nalaze knjige poput »Shoppingholičarke«, »Sponzoruje 1-20« i sl. Razmišljanje o kulturi odvodi me do pitanja našeg vrijednosnog sustava. Gdje je nestao? Tko se usudio preokrenuti ga? Znam, vremena se mijenjaju, ali zar je moguće da nešto što je bilo sramotno, nešto na čiji spomen u djevojke crvenjele i sklanjale pogled, danas je poželjno. Danas nas očito sve zanima, npr. kako izgleda život žene koja troši tuđi novac na luksuzne stvari. Danas se očito divimo ljudima koji dobivaju sve na dlanu, koji imaju »ključ uspjeha«. I ponovno vas pitam – je li to čudno samo meni? Prije su se divili ljudima poput Leonarda da Vincija, Winstona Churchilla ili Nikole Tesle, a danas na svojim Facebook zidovima dijelimo izjave poznatih starleta (ljudi su čak smislili poseban naziv za te žene, iako nisam uspjela pronaći što on zapravo znači). Pravimo kolekcije žutog tiska, umjesto kolekcija prepariranih leptira, pjevamo stihove turbofolka koji je javno ismijan u BBC-jevu dokumentarcu, ponosimo se činjenicom da djeca s Balkana piju najviše alkohola. Kultura se može naučiti, vrijednosti se stječu obrazovanjem. Ne, mi definitivno nemamo kulturu, a vrijednosni sustav nam je potpuno okrenut na pogrešnu stranu. A vi – režite troškove na našem obrazovanju i na kulturi i onda nam položite cijeli svijet na ruke!

Ivana Rudić

Alisa u Zemlji čudesa

Možda sanjam, ali uživam dok lebdim na sedmom nebu. Nitko i ništa mi ne može u tom trenutku. Prekrasno mi je, nemojte ni planirati pokucati na platnena vrata mog a sna, a nemam duplikat ključa. Sada sam prepuštena svojim osjetilima i osjećam dodir svile na ivicama prstiju, a kosa mi leprša dok lagani vjetar puše s Azurne obale. Da. Trenutno sam u Monte Carlu. Odmaram od užurbanosti Pariza čiji su stanovnici na nogama od jutra do mraka. Nitko se ne umara tamo. Vjerojatno zbog velike doze kofeina koji svakodnevno unose u enormnim količinama. Sve vam je jasno kada za doručak popiju ne šalicu, nego poveću bolu kave i, naravno, jedan manji kroasan. Oh, lala...

Pijesak mi je ušao pod nokte. Mislim da je dosta izležavanja pod suncem koje nikako da zađe. Evo, već je osam sati navečer. Je li netko raspoložen za koktel Tequila Sunrise? Idealan pred polazak na put za New York. I samo dok sam trepnula svojim dugim crnim trepavicama, nije više bilo pijeska pod mojim noktima boje trule višnje, a na nogama sam imala potpetice visine petnaestak centimetara i hodala sam ulicama velikoga grada na istočnoj obali Amerike. Bila sam na Manhattanu. Ovdje je sunce već dalo sebi oduška, ali zato svjetla nisu prestajala treperiti. U svim bojama, ne samo duginim, noćni život mogao je započeti! Raspuštena kosa mekoće kašmira, gibala se u ritmu glazbe koja je dopirala iz diskoteke, u ruci novi koktel Cosmopolitan, sati prolaze, nema stajanja. Odjednom, prilazi on. Dečko koji me ostavlja bez daha, kako glasom tako i stasom. Pita me za ples. Taman ten, zubi kao biseri... Kolena klecaju, ne mogu sakriti osmijeh. Ali, ovdje sam sama. Došla sam odmoriti od svega. On je i dalje uporan. Nije nepristojan, jer on je kavalir. On mi daje slobodu, ali isto tako mi daje do znanja da će mi glava otići za njim vrlo skoro. Ne mogu to demantirati, ali se odupirem svim snagama. Moram ići. Pokušava me dohvatiti, dok se provlačim kroz gužvu u diskoteci. Točno u ponoć, pepeljuga napušta bal...

Bijela posteljina. Pokrivač čistiji nego kada ga mama opere. Odjednom služavka u crnoj odori i s punđom u kosi, nasmijana po-

služuje mladu damu u krevetu. Na tacni se nalazi vruć zeleni čaj u maloj šalici, a na tanjuru dva jaja sa slaninom. Gdje li sam sad?! Kako li sam postavila retoričko pitanje, netko kao da je čuo moj odgovor i čula sam kako se kapljice skupljaju na prozoru. Počela je kiša. Hitro bacam pogled na prozor, iskačem iz toploga gnijezda i s lijeve strane vidim Big Bena! Dugo sam htjela posjetiti London. Nisu me razočarala iščekivanja. Vrijedan je posjeta, barem u ovim satima kada sat otkucava unatrag i odbrojava slobodu mašte i vremena...

Mogla bih cio dan ležati i prosto živjeti u svom malom svijetu. Ne moram štedjeti za kartu do Amerike, samo zatvorim oči i već sam na svom omiljenom otoku ili poluotoku. A, možda pijem kavu u Starbucksu. Ne postoji bolje, ni jeftinije stvari... Mašta se ne naplaćuje, a ponekad je upravo najbolji provod kada si sam organizator. No, ne može svatko onda biti pozvan! Zbog posebnih se stvari duplikat ključa.

»Alisa« se ipak vraća kući. Sada je pravi trenutak da se vratim iz Zemlje čudesa. U mom gradu osjeća se miris proljeća na ramenu. Optimizam poslije dužeg vremena, kao da se opet rađa i svaki korak koji učinim ili koji netko drugi načini izgleda ispravno, zdravo i vrijedan spomena. Misli su mi čistije, noge spremne za igranje, a ne postoji bolje vrijeme za nove ljubavi od proljeća. Sada je upravo ono vrijeme kada prolazite ulicama, a šetališta su puna parova koji sjede i ljube se na klupama. Možda više neću uživati sama dok razmišljam o metropolama. Rekli su mi da postoji nešto ljepše nego znamenitosti. Čini li mi se ili je to ljubav? Možda se i pojavi sretnik koji će dobiti duplikat ključa za »tajne odaje« snova. Također, druga vrsta ljubavi – obitelj na okupu tijekom blagdana! Stiže nam Uskrs. Pitam se što je uskrsni zec donio za darove?!

Neka ovo bude najljepše proljeće. Neka i vaša srca budu ispunjena toplinom i ljubavlju. I zapamtite: maštajte, uživajte i iskoristite sunčane dane za duge šetnje i vrole poljupce.

Donna Diana Prčić

KATARINA POHLOD, ČLANICA ARK »FRUŠKA GORA«

Maraton kao pasija

Da je život maraton najbolje može reći Katarina Pohlod. Djevojka koja iza sebe ima 1660 kilometara u nogama, nije mogla ni sanjati da će moći trčati poslije povrede leđa i ozbiljnih zdravstvenih problema. Međutim, kako sama kaže, jednostavno je bolest sama nestala. Katarina je rođena u Kaću, a danas živi u Novom Sadu, gdje je diplomirala na ekonomskoj školi strukovnih studija – odsjek turizam. Trčanjem se bavi već tri godine i zabilježila je odlične rezultate. Njezina sportska i životna priča pravi je primjer borbe...

Koliko se dugo baviš sportom i kako si odlučila da ćeš se baviti trčanjem?

Sportom se bavim od djetinjstva. Tijekom osnovne i srednje škole, trenirala sam gimnastiku. Međutim, zaljubljenik sam i u ostale sportove, rukomet, tenis, stolni tenis i badminton, kao i u kik boks, a rolere vozim od svoje 10. godine. Godine 2010. moja pasija postaje trčanje, kada sam postala članica ARK »Fruška Gora«. Trenirala sam rukomet, međutim napustila sam ga, jer sam shvatila da ipak nisam timski igrač. U posljednjih par godina trenirala sam, više rekreacijski, za sebe, u kućnoj varijanti, vijaču i tegove, ponekad bih istrčala nekoliko ulica u Kaću. Krajem 2009. godine, imala sam jaku povredu leđa, bio mi je priklješten nerv u lumbalnom dijelu leđa. Tri sam mjeseca bila paralizirana, jedva sam hodala, nije mi ništa pomagalo, ni vježbe koje mi je liječnik prepisao, kao ni kreme. Međutim, uslijedio je još jedan zdravstveni šok, problem koji nije bio bezazlen, čekala me je operacija uklanjanja ciste. Nekim čudom bolest se povukla, ni ja, a ni liječnici nisu mogli objasniti što

Za sebe kažem da sam početnica, jer me tek čekaju duge staze * Za ovu godinu planiram oboriti svoj rekord u polumaratonu, bar na sat i 40 minuta

se dogodilo. Ne mogu opisati koliko sam bila sretna i krenula sam kući trčeći. Nisu me više ni leđa boljela, nisam ni osjećala ništa osim sreće i osjećaja da sam zdrava. Jedina misao do kuće bila je da se bavim trčanjem. Na netu sam pronašla ARK »Fruška Gora«, u kome sam i dan danas.

Gdje je bila tvoja prva utrka?

U sjećanju će mi ostati moja prva utrka – Rođendanska ARK Tron trka, Palić 2010; štafeta 10 km (5+5), a moje vrijeme tada je bilo 00:50:04. Na Paliću se otvara sezona svake godine. Tada sam trčala »teških« 5 km. Utrka koju ću sigurno pamtiti je planinska utrka »Dva vrha za dva sata« koja se održava na Ovčaru i Kablaru, ali ne po dobrim stvarima, jer je staza bila jako loše obilježena, što je rezultiralo da se skoro svaki trkač izgubio, što nije bilo naivno nimalo. Na svu sreću sve se dobro završilo. Naravno, omiljena utrka mi je Noćni maraton, koji organizira moj klub ARK »Fruška Gora« i to ove godine treći put zaredom.

Najdulja kilometraža koju si pretrčala...

Za sebe kažem da sam početnica, jer me tek čekaju duge staze. Godine 2010. kada sam počela, pretrčala sam skromnih 600 km, a za prošlu 1060 kilometra. Najdulja utrka koju sam pretrčala je svakako polumaraton 21.1 km. Maratonu na kojima sam sudjelovala su: Somborski polumaraton 2011- prvi polumaraton; 8. mjesto – 01:57:35, Noćni maraton Novi Sad 2011; 6. mjesto- 01:52:22, Dunavski polumaraton Apatin 2011 – 01:45:42; EkoMačak polumaraton Kamenjar 2011; 3. mjesto – 01:46:10. Trčala sam naravno i kraće staze, Novosadski polumaraton 2011, gdje sam pretrčala 12,1 km za 01:01:50.

Zbrojeno, pretrčana kilometraža mi je 1660 km, iako je taj broj sigurno puno veći.

Baviš li se još nekim sportom osim trčanja?

Pored trčanja, vozim bicikl i rolere, na plivanje idem po potrebi, dok vježbe snage i vježbe oblikovanja radim tri puta tjedno. Pored vježbi, vodim računa i o prehrani, naravno koliko mi to obveze dozvoljavaju kao i financije. Obraćati pažnju na prehranu i fizičku aktivnost su dvije neraskidive spona, jedna bez druge jednostavno ne idu.

Koji je tvoj rekord?

S obzirom da trčim i polumaraton i kraće utrke od 5 i 11.5 kilometara, mogu da kažem da je trenutačni rekord u polumaratonu (21.1 km) 01:45 h. Ove godine planiram oboriti svoj rekord, bar na 01:40 h. Što se tiče utrka na kraće staze, najbolji rezultat na 11,5 km sam ostvarila na Novosadskom maratону u vremenu 00:54:14 h, ostvarivši treće najbolje vrijeme u ženskoj konkurenciji. Na planinskoj utrci »Dva za dva« (Ovčar-Kablar) gdje sam zauzela drugo mjesto, a na planinskoj utrci u Dimitrovgradu prvo mjesto u mojoj kategoriji. Na državnoj rang listi zauzela sam 25. mjesto od 203 žene.

Naravno, ne mislim ovdje stati, moj cilj je biti još bolja i obarati vlastite rekorde.

Anita Klinac

Nina Badrić

Najveći albumi hrvatske popularne glazbe: KUD Idijoti »Mi smo ovdje samo zbog para«

Punkerska (auto)paradija

»Mi smo ovdje samo zbog para« njihova je prva velika ploča i do danas njihov najprodavaniji LP. Naslov je preuzet od Franka Zappe, koji je, parafrazirajući koncept i naslovnicu slavnih Beatlesa, albumom »Klub samotnih srdaca narednika Biberčeta«, jasno ukazao što misli o visokoumnim objašnjenjima radi čega su oni i ini rock glazbenici uopće u show-businessu. Album je objavljen 1990. na etiketi ljubljanskog »Helidona« i sadrži jedanaest pjesama, među kojima i već spomenutu »Bandiera Rossu«, obradu poznate talijanske radničke (partizanske) pjesme.

Na albumu se nalazi odličan singl »Neću da radim za dolare«, lajtmotiv je svakako naslovna »Mi smo ovdje samo zbog para«, a prate ih »Dan kada sam ostao sam« (pjeva gitarist Sale Veruda) i »Minijatura«. S ovog albuma ostale su zapamćene i »Zbogom, Marija«, punkerska »Ljudi iz podzemlja«, »Kako to može?«, te »Ja sam te ludo volio«.

Zanimljivo je da je svojevrsna promocija ovog albuma u Subotici priređena 1990. tijekom Omladinskog festivala, kada su pulsni punkeri napunili dvoranu današnjeg Hrvatskoga kulturnog centra »Bunjevačko kolo«.

Robert Tilly

Ljevičarsko, točnije anarho-liberalno i (ultra)ljevičarsko orijentirani punk-rock band iz Pule, namjerno krivo nazvan »Idijoti« s »j«, pravi su heroji i hodajuće legende nezavisne hrvatske scene i jedna od značajnijih rock skupina blagopodivajuće SFRJ.

Osnovani su 1981., a širu su popularnost stekli 1987., pobjedom na Omladinskom festivalu u Subotici u konkurenciji 300-tinjak bendova. Nakon Subotice otvorila su se vrata za nastupe u Švicarskoj, Njemačkoj, Mađarskoj i Italiji gdje se zbio poznati događaj na festivalu u Reggio Calabria. Karabinjeri su tada prekinuli izvođenje pjesme »Bandiera Rossa« što je umalo izazvalo međunarodni incident, a bend je dospio u rubriku međunarodne politike mnogih dnevnih listova.

Kud »Idijoti« danas u svom opusu imaju 9 albuma, 2 kazete, 4 singlice, sudjelovanja na raznim kompilacijama... Značajna je i njihova suradnja s guruom istarske scene Francijem Blaškovićem, kao i video/audio brojevi snimljeni s Perom Lovšinom, pjevačem legendarnih ljubljanskih Pankrta.

SUPERMAN

Superwoman: sv. Terezija Avilska

Naučiteljica, mističarka, svetica

Sвета Terezija Avilska (Avila, Španjolska, 28. ožujka 1515. Alba de Tormes, 4. listopada 1582.), bila je ključna osoba katoličke reformacije kao mističarka, spisateljica i reformatorica redovničke zajednice karmelićanki. Spomendan joj je 15. listopada. Papa Pavao VI. proglasio ju je naučiteljicom Katoličke crkve 1970. godine.

Roditelji su osim nje imali još jedanaestero djece. Od triju djevojčica dvije se kasnije udadoše, a samo se Terezija odlučila za redovnički stalež. Kada je imala tek sedam godina, ona i njezin jedanaestogodišnji brat Rodrigo čitali su klasično djelo »Životi svetaca«. Bili su očarani kada su pročitali da je blaženstvo Bogosvijesti vječno. Odluku nije donijela iz neke nužde, nego posve slobodno i promišljeno. U djevojačkoj dobi između 14. i 18. godine i ona je mnogo držala do ljepote, ljupkosti, bogatstva i ljubavi, pa se ozbiljno bavila i mislima o udaji. Iako je od ranog djetinjstva bila veoma temperamentna, u željama i odlukama naprasita, ipak ništa nije činila nepromišljeno.

Terezijina je duša bila gladna znanja. Tu glad nije bilo lako utišati, pa je neprestano posezala za novim knjigama. Kako je po naravi bila dražesna, ljupka, u društvu i igri upravo čarobna, nikada joj nije uzmanjkalo mladog društva, i muškoga i ženskog. Ona je bila pravi virtuoz u sposobnosti da ljude razveseli i nasmije, što će je kao ljudska vrlina pratiti cijeli život.

Kada je Terezija odlučila stupiti u samostan karmelićanki od Utjelovljenja u Avili, bilo je to iznenađenje za nju samu, jednako kao i za sve koji su je poznavali. Svakako da iza te odluke nije stajalo nikakvo ljubavno razočaranje, a još manje neka naročita simpatija ili naravna sklonost, pa čak ni neki pokreti duše koji su u sličnim odlukama redovito, više ili manje, prisutni. Nju je u samostan jednostavno vodila želja da spasi dušu jer se, poznavajući svoju narav, bojala da bi to u svijetu mogla ostvariti. Zbog toga je stupanje u samostan bilo za nju veoma bolan i težak, upravo dramatičan, doživljaj. Kako je Terezija bila promišljena i odlučna žena, kada je jednom odlučila postati redovnica, onda je tu stvar uzela veoma ozbiljno. Sa zvanjem se nije šalila. Prvu godinu redovništva nastojala je biti toliko savršena i odlučna da se živčano i tjelesno brzo rastrojila. Upala je u stanje sveopće anemije, a zatim je četiri dana bila posve ukočena. Svima je izgledalo da će umrijeti i već su sve pripremili za sprovod. No, ona se najednput probudila iz mrtvila i ukočenosti te je sama otklonila posvećeni vosak, kojim su joj, po tadašnjem običaju, bili već zalijevali očne kapke.

Nakon tog iskustva Terezija nije odmah postala svetica. Daleko od toga. Ona je čak 18 godina provela u osrednjosti. Samostan od Utjelovljenja u Avili imao je 120 do 180 sestara karmelićanki, ali je u njemu vladalo ozračje koje nije poticalo na savršenost i svetost. Tko se želio ipak posvetiti, morao je to činiti na vlastitu inicijativu, uz rizik da bude ismijan, šikaniran i onemogućavan. Dona Teresa de Ahumada pokušala je s nekom od sestara ipak nešto učiniti, no malo ih je izdržalo taj pokušaj. To je i nju strahovito razočaralo, a u duši je sve jasnije i življe osjećala zov da se iz svega toga izdigne. U jednom je viđenju vidjela mjesto u paklu, koje joj je pripravljeno ako ne krene drugim, boljim i savršenijim putem. Bilo joj je tada 40 godina. Ona se energično odlučila za reformu Karmela. Rodio se novi, idealni Karmel, nama dobro poznate bosonoge karmelićanke. Radi obnove Karmela Terezija je krstarila cijelom Španjolskom. Nije više bilo poteškoće ni zapreke koja bi je zaustavila. I to je bio život njezine posljednje 22 godine. Iz tog su života, kao najzreliji plodovi onoga razdoblja, nastala njezina pisana djela: »Knjiga Gospodinovih smilovanja«, u kojoj je majstorski i duboko psihološki opisala povijest svoga života, »Put savršenosti«, »Stanovi ili grad duša«, »Utemeljenja«, kao i nebrojeni odgojni spisi te svjedočanstva uzvišene mistične lirike.

U svojim molitvama i mističnim zanosima ta je sveta redovnica nosila sve brige i tjeskobe Tridentskog sabora, bitku kod Lepanta, događaje u svojoj domovini Španjolskoj, misijski rad u Americi. Iako je bila na vrhuncima mistike, nije bila daleko od svega što se u tadašnjoj Crkvi i u svijetu događalo. Na slikama se ponekad prikazuje kako sjedi ili je okružena oblacima, jer su zabilježene njezine levitacije, tj. uzdizanje u zrak. Jedna levitacija se dogodila za vrijeme mise na blagdan sv. Josipa, kojoj su prisustvovali mnogi gosti. Tereza je klečala kada je osjetila da će to nastupiti, te se uhvatila za željeznu rešetku u pokušaju da se zadrži dolje. Tada je već bila nastojnica samostana i njezine kaluđerice su se okupile oko nje kako bi spriječile njezinu izloženost svačijem pogledu, no usprkos svim pokušajima da je obuzdaju, njezino tijelo se podiglo u zrak pred biskupom Avile koji je držao Božju službu. Kasnijih godina, kad je sv. Ivan od Križa postao Terezin prijatelj i duhovni savjetnik, to dvoje svetaca su, dok su razgovarali u gostinjskoj sobi samostana, navodno viđeni kako istodobno levitiraju.

Terezija je napustila vrijeme izdahnuvši u noći s 4. na 15. listopada 1582., jer je upravo tada stupila na snagu reforma kalendara ispravka staroga julijanskog kalendara, te se vrijeme uskladilo s objektivnom stvarnošću.

Kako povijesničari tvrde, subotička katedrala posvećena je upravo sv. Tereziji Avilskoj kako bi se kroz slavljenje njezina imena slavila i carica Marija Terezija koja je proglasila Suboticu slobodnim kraljevskim gradom.

Priredio: N. P.

Radikalna providnost ili sve ono što ne znamo o zdravim proizvodima

Eko?

Iako je većina nas upoznata s klimatskim promjenama nastalim uslijed negativnog ljudskog djelovanja na okoliš, teško je sliku polarnog mede koji osamljen stoji na santi dok se oko njega ruše ledenjaci dovesti u uzročno-posljedičnu vezu s našom kupnjom određenog proizvoda

Piše: Marina Balažev

Nedavno sam kupila ulje od konoplje o čijim sam dobrobitima (idealni omjer omega 3 i omega 6 masnih kiselina) odranije upoznata pa se kupnja učinila pravom stvari, pogotovo jer su se na etiketi isticale oznake »eko« i »prirodno« kao i to da je proizvod domaće, lokalne, proizvodnje. No, nekoliko dana nakon toga, promatrajući nizove njiva na putu do posla, palo mi je na pamet kako cijele godine nigdje nisam vidjela zasijanu konoplju, niti sam čula da ju netko u okolici uzgaja. I tako sam, nakon malo istraživanja i malo više telefonskih poziva, saznala da je to ulje »domaće« proizvodnje napravljeno od uvezene konoplje koja je prešla stotine kilometara od zemlje uzgoja. Kako transport robe, napose namirnica, ima najznačajniji udio u emisiji ugljičnog dioksida te posljedično i u oštećenju ozonskog omotača, moja se kupnja nije više činila sjajnom. Kako je onda moguće da se takav proizvod, čiji sâm početak procesa proizvodnje (doprema sirovina) ostavlja tako veliki ekološki otisak, može nazvati ekološkim?

EKOLOŠKA INTELIGENCIJA

Slično je pitanje sebi postavio Daniel Goleman autor čuvene »Emocionalne inteligencije«, a u novoj je »Ekološkoj inteligenciji« pokušao odgovoriti na njega.

Pojašnjavajući način na koji ljudski mozak funkcionira, kaže kako se u slučaju neposredne opasnosti i vidljivih posljedica nekih naših akcija, senzori u mozgu automatski uključe te šalju poruku za borbu ili izlaz iz određene situacije, no, nažalost, kada su u pitanju postupci čije posljedice nisu trenutačno vidljive nemamo sličnu biološku »opremu« koja bi nam pomogla. Tako da, iako je većina nas upoznata s klimatskim promjenama nastalim uslijed negativnog ljudskog djelovanja na okoliš, teško je sliku polarnog mede koji osamljen stoji na santi dok se oko njega ruše ledenjaci dovesti u uzročno-posljedičnu vezu s našom kupnjom određenog proizvoda. I tako, većina nastavlja živjeti u samoobmani kako male, svakodnevne odluke u životu nemaju većih posljedica

po okoliš i planet. Manji broj onih koje takva pitanja ipak muče ubrzo su ušutkani pravom eksplozijom ekoloških proizvoda i marketinškom mašinerijom koja je prepoznala novo tržište i nove riječi kojima se može poigrati i natjerati na kupnju.

Kako bi se to promijenilo, i kako bi se otkrilo sve ono što o pojedinom proizvodu ne znamo, Goleman predlaže nešto što naziva radikalnom providnošću (radical transparency), a koja bi omogućila uvid u cjelokupni proces nastanka svakog pojedinog proizvoda te svih štetnih aspekata koji se u tom procesu javljaju. Na taj bi način kupac mogao znati da je njegova majica, iako možda napravljena od eko pamuka, bila prvo izbijeljena, pa obojena, a sve to uz uporabu niza kemikalija poput kroma, klora, formaldehida, od kojih je svaka toksična i još k tomu otpuštena u obližnju rijeku. Iako se ta rijeka, vjerojatno u nekoj od zemalja Trećeg svijeta, čini vrlo dalekom, kako je u prirodi sve povezano, samo je pitanje vremena kada će se posljedice toga osjetiti negdje drugdje na planetu. Takve bi informacije, vjeruje au-

tor, usmjerile kupce (barem one kojima je stalo) prema proizvodima čija je štetnost po okoliš minimalna.

LCA

Kupnja je odavno prestala biti odlazak u dućan u susjedstvu po neku sitnicu, a sve više postaje izlazak, obiteljski piknik, druženje... Pri otvaranju novog šoping centra sati i sati guranja i čekanja uobičajena su pojava. I u cijeloj toj »gunguli« tko čita sastav proizvoda? Šampon koji imam pri ruci sadrži više od 22 supstance od kojih neke imaju nazive poput: guar hydroxypropyltrimonium chloride, CI 17200 (RED 33). Radikalna providnost i još podataka?!

Sve što nije jednostavno i jasno uglavnom neće postići širu primjenu. To vrlo dobro znaju i industrijski ekolozi i inženjeri koji uz pomoć složenih algoritama primjenjuju metodu Ocjene životnog ciklusa

proizvoda LCA (Life Cycle Assessment) svodeći svaki proizvod na jednoznačnu oznaku koja može biti indikatorom ekološke (ne)podobnosti. Minucioznom preciznošću mjere i računu koji su materijali upotrijebljeni za proizvodnju, koliko je energije utrošeno, do kojeg je zagađenja došlo u tim procesima... Ako se prisjetimo da npr. jedan mobilni telefon ima više od stotinu komponenti, te da za svaku treba izračunati LCA jasno je da je postupak dug i složen. No, ako zaživi, bit će dovoljan pogled na samo jednu oznaku koja će nam pružiti najvažniji podatak o proizvodu.

KUPITI ILI NE KUPITI?

Iako se ideja radikalne providnosti čini privlačnom i zanimljivom te vjerujem da će u budućnosti olakšati kupnju onim potrošačima koji brinu o posljedicama svojih odabira, a one druge možda potaknuti

da budu promišljeniji, važno je skrenuti pozornost i na opasnost koju ona u sebi krije. Prekomjerni konzumerizam, dakle životni stil zapadnih zemalja, proteklih je desetljeća doveo do toga da nam je način života postao neodrživ. Neodrživi pak način života znači da svakodnevno trošimo energije i prirodnih resursa toliko da nam za održanje takvog načina života više nije dovoljan jedan planet nego ih je potrebno minimalno pet!!! A kako će ovaj jedan jedini koji imamo završiti – možemo samo nagađati. Sve dok se svijest o tome što i koliko nam je potrebno ne promijeni neće biti mogući veći pomaci prema održivosti. Doklegod budemo imali kuće pune stvari koje ne koristimo uporno i dalje kupujući nove jedino što ćemo ostavljati za sobom su hrpetine smeća.

I zato, kada se idući put budete zamislili nad kupnjom proizvoda A ili proizvoda B sjetite se da je rješenje: NE KUPITI.

Snowboarding u središtu Sombora

Zabavom prkosili hladnoći

Iako su zima i snijeg daleko iza nas, a proljetna nas je čarolija uveliko opčinila, vrijedi se podsjetiti jednog lijepog događaja koji se održao u Somboru. Naime, sve se odigravalo na Trgu Svetog Trojstva, u središtu grada, gdje se okupila skupina volontera koji su bili željni učiniti druge sretnim i predstaviti im neke nove, većini i nedostupne, igrarije.

Prema riječima organizatora, cilj ovog okupljanja bio je zabaviti se, biti aktivan u hladne zimske dane, sklopiti neko novo poznanstvo, budući da je događaj u jednom trenutku pratilo oko 200 posjetitelja. Ovo okupljanje mladih bilo je popraćeno

dobrom glazbom, za koju se pobrinulo nekoliko DJ-eva, a specijalni gosti bili su profesionalni snowboarderi iz SNB Life organizacije, koji su prikazali svoje umijeće. Osim dobre energije, tu su bili i topli napici koji su temperaturne minuse pretvorili u plus. Događaj je organiziran u suradnji s lokalnim Uredom za mlade i Gradom Somborom. Važno je spomenuti da su u događaj bili uključeni i mladi volonteri iz HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora.

A. Parčetić

HI TECH / ZNANOST

Novi način »gugljanja«!

Riječ je o jednoj od najvećih promjena u povijesti Googlea, koja bi se mogla odraziti na milijune web stranica koji se oslanjaju na ovaj pretraživač. Naime, umjesto pogađanja riječi i pojmova koje utipkavate, po novom principu vi ćete u tražilicu utipkati pitanje, a Google će vam servirati odgovor i to iz vla-

Google™

stite baze podataka. Prema tome, za nekoliko mjeseci Google na vaše upite više neće samo izbaciti »listu plavih linkova«, već će u top rezultatima ponuditi informacije – odgovore na pitanje koje ćete vi postaviti u tražilici, piše Net.hr. Nova verzija tražilice zasniivat će se na »semantičkoj pretrazi«, a to je proces razumijevanja stvarnog značenja riječi i trebala bi zaživjeti u idućih nekoliko mjeseci. Kako će nova tražilica izgledati za sada nije poznato, ali u Googleu su potvrdili da će to biti ulazak u novu generaciju pretraživanja.

Pirate Bay lansira svoju opremu u nebo

U vrijeme kada SOPA i PIPA ili nedavna ACTA prijete slobodi interneta, jedna od najpoznatijih torrent stranica na svijetu priprema se da dio svoje hardverske opreme smjesti u - orbitu. Hollywood pokušava ugasiti Pirate Bay, a kako bi to ostvarili uskoro će morati pucati po opremi Pirate Baya koja će lebdjeti u zraku. Naime, umjesto tradicionalnih, starinskih podatkovnih centara, Pirate Bay će računala za preusmjeravanje podataka uskoro smjestiti u GPS-om kontrolirane nosače koji će se kretati u orbiti na visini od nekoliko desetaka kilometara od tla. Taj sustav će se moći ugasiti jedino ako se ugasi cjelokupan zračni promet. Ovaj pomalo bizarni plan samo je dio nastojanja Pirate Baya da spriječi cenzore koji nastoje uništiti tu švedsku stranicu koja već godinama prkosi vlastima. Prošli mjesec uveli su tzv. »magnete« odnosno magnet linkove umjesto torrent datoteka kako bi korisnici i dalje bez opasnosti da budu uhićeni mogli besplatno skidati knjige, glazbu ili filmove preko interneta. Članovi Pirate Baya su rekli: »Svatko zna što je Pirate Bay, ali sada će početi misliti o tome gdje je Pirate Bay?« Pirati su također najavili da će »kad dođe vrijeme« početi »hostati« u svim dijelovima galaksije kako bi ostvarili svoj slogan da budu »najotporniji sustav u galaksiji«. Sve dijelove koje budu koristili za izgradnju takvog sustava bit će moguće downloadati s njihovih web stranica.

Automobil kojim upravlja mozak

Nijemci rade na automobilu kojim će upravljati mozak, piše portal Znanost.com. Skupina znanstvenika iz berlinskih inovacijskih laboratorija Autonomos na pragu je razvoja sustava BrainDriver, koji će učiniti da pokreti rukama i nogama kojima upravljamo vozilom postanu suvišni. Vozači će također moći upaliti motor, skrenuti lijevo i desno, ubrzati te usporiti koristeći moždane valove. Drugim riječima, dovoljno je samo misliti ispravno, a sve ostalo odradit će automobil samostalno. Ovaj sustav će funkcionirati tako što će vam trebati takozvani Emotiv neuroheadset (EPOC) koji ćete morati staviti na glavu. Uređaj je opremljen sa 16 senzora koji imaju mogućnost dekodiranja elektromagnetskih signala iz vašeg mozga. EPOC se potom povezuje s upravljačkom pločom automobila koja je opremljena laserima, radarskim senzorima i kamerama. Skeptici su zabrinuti jer od misli pa do njezina provođenja u akciju mora proći određeno vrijeme, a problem mogu predstavljati i ljudi s različitim poremećajima pažnje ili vozači koji se nekulturno ponašaju. S druge strane, svi se slažu da razvoj ovog sustava treba podržati

prije svega jer bi se i paraliziranim ljudima omogućilo upravljanje vozilima. Paul Rojas, voditelj projekta, rekao je: »Na projektu radimo nekoliko godina, ali on neće na ceste tako brzo. Još smo u razvojnoj fazi i želimo dokazati da je tako nešto moguće. Do pune kontrole vozila našim mozgom ipak će trebati proći još puno vremena«.

Asteroid 2012DA14 udara u Zemlju?

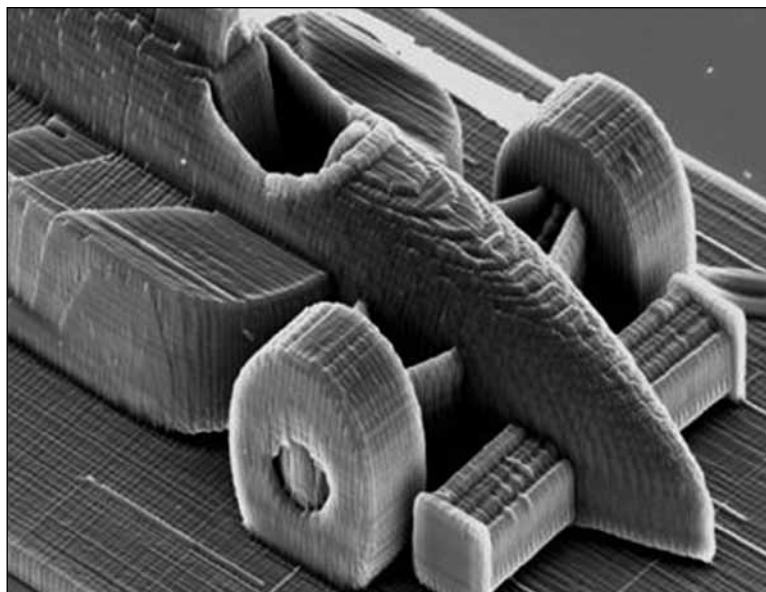
NASA-ini podaci pokazuju da su ovaj asteroid prvi opazili španjolski astronomi amateri koji su shvatili da je asteroid prije tri godine promijenio pravac kretanja. Na takav način će gotovo dotaknuti planetu za 11 mjeseci, to jest u veljači 2013. godine, što dodatno povećava strah od moguće kolizije. U slučaju kolizije, znanstvenici su izračunali kako bi oslobodena destruktivna energija bila jednaka eksploziji termo nuklearne bombe. Postoji mogućnost da će asteroid udariti o Zemlju, no da bi se znala prava potencijalna prijetnja, potrebno je napraviti dodatne kalkulacije kao i stvaranje planova kako da se izbjegne moguća opasnost. Znanstvenici za sada imaju u planu dvije opcije; rušenje ovog meteorita raketama s bo-

jevim glavama ili bi ga obojali. Specijalna boja bi utjecala na način kako asteroid reflektira Sunčevu svjetlost i tako bi promjenom njegove temperature promijenili i njegovu putanju. »No ovo je još veća prijetnja jer bi se njegova putanja uvelike promijenila i on bi mogao postati još veća prijetnja kada se s njim susretnemo 2056. godine«, rekao je Aleksandr Devayt-kin voditelj ruske opservatorije Pulkovo za tiskovinu Izvestia. Kako god bilo, za ovakav plan su potrebne rakete i svemirske letjelice, no za njihovu izgradnju trebalo bi barem dvije godine. Čini se da s otkrivanjem opasnosti iz svemira još uvijek jako veliku ulogu igra čista slučajnost, dok obrambeni planovi za očuvanje planete postoje samo kao skice. »Asteroid bi se mogao raspasti na male komadiće kada uđe u atmosferu. U takvom slučaju većina njegovih komada nikada ne bi došla do površine planete,« primijetio je jedan ruski znanstvenik. No ako cijeli asteroid udari o planetu, jakost udara će nalikovati onoj koja se dogodila 1908. godine za vrijeme Tunguske eksplozije kada je uništeno preko 2150 kvadratnih kilometara šume u Sibiru. To je gotovo veličina države Luksemburg.

S obzirom na podatke s kojima danas raspolažemo, kretanje asteroida se još uvijek treba izračunati da bi znali gdje će i kako završiti.

NAJBRŽI U 3D NANO-ISPISU

Neobična disciplina za koju nismo ni znali da se bilježe rezultati – 3D nano-ispis. Izgleda da su Austrijanci daleko najbolji, piše Bug.hr. Austrijski tim istraživača sa Sveučilišta u Beču uspio je postići najbrži 3D nano-ispis na svijet, izgradivši minijaturnu formulu 1 duljine svega 0,285 milimetara u nešto malo više od četiri minute. Važnost poduhvata je u tome što se smatra da se ova tehnika ispisa može koristiti u medicini za izradu minijturnih biomehaničkih dijelova za ugradnju pacijentima. Za ispis 3D modela bolida trebalo im je 100 slojeva, svaki od po 200 po-

jedinačnih otisnutih linija. Ranije je za ovakve ispise bilo potrebno potrošiti sate, pa čak i dane. Korištenjem novih materijala za 3D ispis i nove tehnologije (dvo-fotonska litografija – two-photon lithography), proces je ubrzan od 500 do 1.000 puta. Tehnologija koristi laserski snop fokusiran na umjetnoj smoli od kojega ova očvrsne i ostavlja trag čvrstog polimera debeo svega nekoliko nanometara. Za razliku od klasičnih tehnika 3D ispisa koji ispisuju dodavanjem slojeva na površinu, laserska zraka može stvoriti čvrsti materijal bilo gdje unutar tekuće smole. Idući izazov je stvoriti polimerske smole koje su biokompatibilne i pogodne za korištenje u ljudskom tijelu.

Hrana za bolje razmišljanje

Ovo su namirnice koje će vam pomoći da vam pamćenje i koncentracija budu bolji. Dokazano je da zeleno povrće pomaže u mentalnim sposobnostima, a za primjetne pozitivne pomake ovakvo biste povrće trebali konzumirati svakodnevno. Špinat je, primjerice, idealan za ručak ili večeru. Žitarice od cjelovitog zrna za doručak odličan su izbor koji vam pomaže da se bolje koncentrirate. Ovakve žitarice možete jesti same, s mlijekom ili jogurtom. Kava je zaista dobra za vaš mozak. Efekt koji kava vrši jači je kod muškaraca nego kod žena, a pomoći će vam da brže razmišljate. Žvakaće gume su instant pomoć. Dokazano je da osobe koje uzmu žvakaću gumu u prvih dvadeset minuta imaju značajno bolju koncentraciju i logiku, piše magazin.net.hr.

Otkrivena nova ljudska vrsta

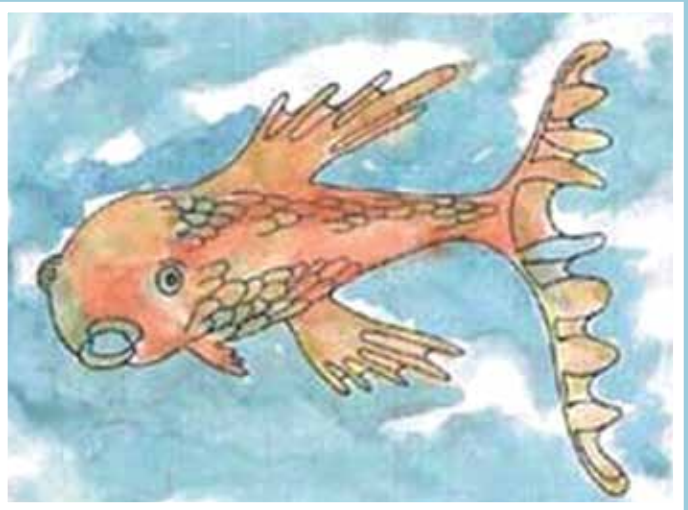
U južnoj kineskoj provinciji Guangxi, pronađeni su fosilizirani ostaci ljudi iz kamenog doba, koji pripadaju novoj ljudskoj vrsti koja je živjela do osvita poljodjelstva, piše Danas.hr. Znanstvenici su ostali u nevjerici gledajući ostatke kostura, koji pripadaju najmanje četirima različitim jedinkama starima između

14.300 i 11.500 godina, a koji su neobična kombinacija primitivnih i modernih anatomske karakteristika. Nova vrsta dobila je i ime - jelenski spiljski ljudi, zbog svoje ljubavi prema kuhanom jelenjem mesu. Od modernog čovjeka razlikuju se istaknutom čeljusti i obrvama, velikim kutnjacima, debelom lubanjom, ravnim licem i širokim nosom. Mozak im je, prema standardima ledenog doba, bio prosječne veličine. Lubanje su im anatomske jedinstvene i drugačije od onih modernih ljudi. Voditelj istraživačke ekipe sa sveučilišta u Novom Južnom Walesu u Australiji, rekao je kako bi ova vrsta mogla biti nova evolucijska linija dosad nepoznate moderne ljudske skupine koja je rano stigla iz Afrike i nije genetski doprinijela istočnim Azijcima.

Hrvatska matica iseljenika

Natječaj »Zlatna ribica«

I ove godine Hrvatska matica iseljenika, podružnica Rijeka, organizira nagradni natječaj za učenike hrvatskih dopunskih škola, kao i za učenike koji uče hrvatski jezik u drugim oblicima organiziranog učenja materinskoga jezika u inozemstvu »Zlatna ribica«, deveti po redu. Natječaj je raspisan za literarne i novinarske radove.

Teme Natječaja za literarne radove za dobnu skupinu od 6 do 12 godina su: »Pahuljice padaju«, »Najluđa igra« ili

»Kako bih se ponašao/la kao roditelj«, a za dobnu skupinu od 13 do 15 godina: »Pismo dragoj osobi«, »Božić u mojoj obitelji« ili »Život bez mobitela«, dok su teme za dobnu skupinu od 16 do 18 godina: »Mirisi i okusi Hrvatske u mom domu«, »Mi smo medijska generacija« ili »U mojoj zemlji čudesa«.

Natječaj za novinarske radove se realizira u dobnoj skupini od 13 do 18 godina, a teme su: »Moj grad«, »Hrvatska u Europi - moja vizija budućnosti« ili »Imam dvije domovine«.

Literarni i novinarski radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom, te u svim hrvatskim narječjima i njima pripadajućim govorima (mjesni govori roditelja). Kod literarnih uradaka učenici mogu pisati lirske pjesme u stihu i u prozi, kratke priče i sastavke u kojima će opisivati događaje, stanja, zbivanja, iskazivati svoje osjećaje, dati maha mašti, dok kod novinarskog izričaja mogu pisati vijest, izvješće, reportažu, putopis, intervju o njima znanim pojavama, događajima ili ljudima.

Broj literarnih i novinarskih radova nije ograničen. Svaki rad treba biti pisan na računalu ili pisaćem stroju i sadržavati sljedeće podatke: ime i prezime učenika, dob, razred, elektroničku adresu učenika (ako ju ima), naziv škole i grada, ime i prezime učitelja (mentora).

Natječaj »Zlatna ribica« je nagradni. Prvonagrađeni učenici, u svakoj kategoriji (uzrasnoj dobi), dobivaju diplomu i boravak u ljetnoj školi Hrvatske matice iseljenika. Drugonagrađeni literarni i novinarski radovi dobivaju pohvalnicu. Ostali sudionici dobivaju priznanja za sudjelovanje u Natječaju. Svi dobivaju dar, a Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske podupire ovaj natječaj.

Rok za slanje radova je 7. travnja 2012. godine, a adresa je: Hrvatska matica iseljenika - Podružnica Rijeka, Trpimirova 6, 51000 Rijeka, Republika Hrvatska.

Dodatne informacije mogu se dobiti kod Vanje Pavlovec, voditeljice podružnice Hrvatske matice iseljenika u Rijeci na telefone: +385/51/214 557 te fax.: +385/51/339 804 ili e-mailom: rijeka@matis.hr

Natječaj za »Preprekovo proljeće«

HKUPD »Stanislav Preprek« iz Novog Sada raspisalo je natječaj za najbolja pjesnička ostvarenja učenika povodom književne manifestacije »Preprekovo proljeće«. Uvjeti su sljedeći: prva kategorija natjecatelja su učenici osnovnih škola, druga kategorija natjecatelja su učenici srednjih škola, a tema pjesme je proizvoljna.

Pjesme je potrebno poslati do 10. travnja na adresu Društva: Cara Dušana 4, Novi Sad ili na e-mail marijansabljak43@gmail.com. Uz pjesmu je potrebno navesti ime i prezime, adresu, školu, razred i kontakt telefon autora. Nagrađene će biti po tri pjesme iz svake kategorije koje će biti objavljene u zbirci pjesama »Preprekovo proljeće 2012.« Primjerak zbirke bit će uručen svim sudionicima natječaja.

»Preprekovo proljeće« će se održati 21. travnja 2012. u prostorijama Društva u ulici Cara Dušana 4, s početkom u 17 sati. Sve ostale informacije možete dobiti na telefon: 064/317-64-64.

Izlizani stereotipi globalne politike

VELIKI mali i mali VELIKI

Savjetnici Georgea Busha mlađeg u jednom TV skeču sugeriraju predsjedniku bombardirajte Siriju. On to prihvaća i zapovijeda generalima: bombardirajte Srbiju! Sirija, Srbija za američkog majstora lapsusa to je isto. No, zapitajmo se znamo li i sami razliku između, recimo, Gabona i Gambije, Nigera i Nigerije, Zambije i Zimbabvea... Ima toga koliko hoćete.

U Srbiji je, kažu, posljednjih mjeseci prilično popularna serija pomalo čudnog naslova – »Velika Srbija«. Na prvi pogled ništa čudno, ta vrsta TV materijala, koja upućuje na dobro poznati hiperpatriotizam, godinama je pri vrhu gledanosti u medijima, no ova je serija zanimljiva upravo zato što je njezin sadržaj negativ naslova. Dakle, riječ je o parodiji u kojoj mala ekipa novosadskih glumaca-amatera kroz kratke skečeve ismijava kolektivno mnijenje u zemlji, kao i opću situaciju koja tamo vlada.

E sad, sve to nije toliko bitno. Neka ljudi snimaju što god žele, oni to čak i dobro rade. Seriju spominjemo samo kao povod za osvrt na temu koja bi se mogla nazvati – kako veliki vide i doživljavaju male. Naime, u jednom od skečeva u »Velikoj Srbiji« savjetnici bivšega američkog predsjednika Georgea Busha sugeriraju mu, dok skupa šecu parkom, da mora napasti Siriju. »Bombardirajte Siriju!«, suflira mu jedan. Predsjednik ga ne sluša, s nekim od svojih generala priča mobitelom o glupostima, ali budući da je savjetnik uporan, Bush preko mobitela, iznerviran, zapovijeda tom generalu: »Ajde, bombardirajte tu Srbiju!«, i prekida vezu. Savjetnik je u panici: »Ne Srbiju, nego Siriju!«, ali Bush ne haje za to Sirija,

Srbija, isto je to, a i zapovijed je već pala. I booom!

OK, znamo za Bushove lapsuse, pun ih je Youtube. Ali, na stranu bivši predsjednik, činjenica je da Amerikanci općenito gaje stereotipe prema drugim državama i narodima, osobito prema malima. Isti je taj predsjednik, za kojega je, podsjetimo, u dva mandata glasovala većina Amerikanaca, svojevrmeno u Sloveniji tu zemlju pobrkao sa Slovačkom. Da nije riječ o SAD-u, najmoćnijoj ili jednoj od najmoćnijih država u svijetu, bio bi to diplomatski skandal, ali ovako je ispaao samo simpatični lapsus nakon kojega je uslijedio smijeh. Dobra fora, reklo bi se. Bushu se nedavno lapsusom pridružio i njegov prethodnik Bill Clinton, koji je u Budvi Crnu Goru nazvao Makedonijom!

S ovakvim stereotipom, da su mali nebitni, te da o njima i nije neophodno znati puno, pa čak ni kako se točno zovu, suočava se svaki stranac u SAD-u. Kada Amerikancu kažemo da smo iz Srbije, malo se namršti, kao razmišlja gdje bi to moglo biti. Dodamo li former Jugoslavia, e to je već nešto jasnije, no još je uvijek daleko da bi se ta daleka zemlja mogla locirati na virtualnoj karti svijeta. Oni stariji eventualno su još i čuli za Tita, tu i tamo za ratove 90-ih, ali naša generacija – ma kakvi. Ni svoju po-

vijest ne znaju dobro, kamoli bilo što tuđe. Čak i ljudi podrijetlom s prostora Srbije, BiH ili Hrvatske, ako su treća ili četvrta generacija rođenih na tlu SAD-a, teško razumiju razliku između, recimo, Slovačke, Slovenije i Slavonije. Ma, ne znaju oni ni razliku između Rumunjske i Rima, Rusije i Bjelorusije, Austrije i Australije, a ne da će znati nešto drugo. I zato, mi koji sve to znamo ponekad im predbacimo njihovu slabu obaviještenost i preusko obrazovanje. I, naravno, uvijek pogriješimo, jer već u sljedećoj situaciji uhvatimo sebe kako u razgovoru s nekim podrijetlom iz Afrike pobrkamo Gabon i Gambiju, Niger i Nigeriju, Zambiju i Zimbabve, Kongo i DR Kongo, a da ne spominjemo kombinaciju Gvineja, Gvineja Bisao, Ekvatorijalna Gvineja i Papua Nova Gvineja. Ima toga toliko da se čovjek uistinu mora upitati – imamo li pravo nekoga tko je veći od nas optuživati da nas male ne primjećuje i time nedovoljno uvažava, kada ni sami nismo drukčiji prema onima koji su manji, slabiji ili nerazvijeniji od nas. A koliko smo veliki ili mali, ne ovisi o tome kolika je zemlja iz koje potječemo, nego kako se prema drugima ophodimo i što o njima želimo naučiti. Što su nam »mali« važniji, to smo veći i pred sobom i pred drugima.

T. Perušić

NAJAVA

Hladno Pivo@SKCNS Fabrika – 31. ožujka

Poznati zagrebački rock bend nastupa sutra (subota, 31. ožujka) u klubu »Fabrika« Studentskog kulturnog centra Novog Sada.

»Ako se ne varam prošlo je nešto više od dvije duge godine otkad smo zadnji put svirali u Novom Sadu, ali još se sjećam paklene atmosfere. Nakon svirke sam doduše izgubio novčanik sa svim dokumentima. Po tome uvijek znam da je after party bio žestok. Svirali smo nekoliko puta na Exitu, ali su ovakvi solo koncerti ipak sasvim druga priča naša priča«, izjavio je najavljujući koncert Mile Kekin, frontmen Hladnog Piva.

Gunsale + Sheitans@Novi Sad – 5. travnja

U Omladinskom centru CK13, u četvrtak 5. travnja, nastupit će bend Gunsale

(Novi Sad) s gostima iz Hrvatske koji će prvi put svirati u tom gradu. U pitanju je bend Sheitans (Orašje/Županja) koji njeguje čist rock'n'roll zvuk s momentima garažnog i pomalo agresivnog blues zvuka. Cijena ulaznice je 250 dinara, a početak je u 21 sat.

Trenchtown@Palić – od 30. travnja do 2. svibnja

Dvanaesti po redu regionalni glazbeni festival Trenchtown održat će se od 30. travnja do 2. svibnja u prirodnoj oazi Etno kampu nadomak Palića. Organizatori najavljuju odličan cjelodnevni provod, puno koncerata na dvije bine i razne prateće sadržaje u okviru Kultur Fitnes

programa. Od domaćih izvođača zasad su najavljeni Eyesburn, Eva Braun, Sevdah Baby i Atheist Rap. Iz Hrvatske nam stižu Jinx i Elemental, a od poznatijih regionalnih glazbenika festival će ugostiti i kulturni makedonski sastav Superhiks, te bugarski reggae band Roots Rocket. Organizatori se ove godine pripremaju primiti rekordan broj kampera iz Srbije i cijele regije, a mjesto u kam-

pu potrebno je blagovremeno rezervirati. Ulaznice se mogu kupiti preko sajta Gigstix po cijeni od 820 dinara za pojedinačne (jednodnevne) ulaznice i 1.980 dinara za komplet karata za sve dane festivala. Prodaja na blagajnama u gradovima po Srbiji počinje 2. travnja. Za više informacija pratite Facebook stranicu Trenchta i njihov službeni sajt: www.trenchtown.org

Exit festival@Novi Sad – od 12. do 15. srpnja

Ovogodišnji Exit festival održat će se od 12. do 15. srpnja na Petrovaradinskoj tvrđavi u Novom Sadu. Exit najavljuje da će ove godine na Main Stageu nastupiti: Guns N' Roses, New Order, Gossip, Wolfmother, Buraka Som Sistema, Plan B. Na Dance Areni nastupaju: Richie Hawtin, Miss Kittin, Art Department,

Maceo Plex, kao i članovi Cadenza etikete, Luciano, Reboot Live, Kenny Larkin, Robert Dietz i Maayan Nidam, te Avicii, Felix Da Housecat i Totally Enormous Extinct Dinosaurs. Na Elektrana stage dolazi danski electro pop bend When Saints Go Machine.

Ulaznice za Exit se mogu kupiti po cijeni od 6.990 dinara (popust za studente i srednjoškolce: 5.490 dinara), redovna cijena bit će 10.990 dinara. Više informacija o prodajnim mjestima možete pronaći na sljedećim stranicama: www.exitfest.org i www.gigstix.com.

preporuka

RAZNI IZVOĐAČI: »Putnik 2«

Pred nama je nastavak kompilacije »Putnik« čiji je idejni tvorac, urednik, a ovoga puta i producent Edvard Halas iz Subotice. Na drugom dijelu kompilacije zastupljeno je 14 izvođača mahom iz Subotice. Za razliku od prve kompilacije koja je bila više konceptualna, orijentirajući se prema akustičarskom i šansonijerskom izrazu, ova donosi miks stilski različitih žanrova – od ambijentalnog, preko post-rocka, indija, do grunga i nu-metala. Sve pjesme su snimane u subotičkom studiju Balans. Pored etabliranih domaćih bendova i projekata kakvi su Paranormalni džuboks, Ljudske potrebe, Fluat, Replika 42, Omladinac 11, Balans, tu su i nešto novija imena lokalne scene D ZOO, projekt Sevdah Youth, Sabbatka, 3 ispod 0, Nenad Nenad, T.R.I. i dr. Iako se radi o projektu koji u današnje vrijeme instant pop glazbe ima svoj značaj, jer promovira nezavisne autorske bendove, čini se da je »Putnik 2« više reklama za spomenuti subotički studio Balans, negoli stilski i poetski isplanirani skup pjesama i autora. Kompilacija je objavljena za kultnu zagrebačku kuću Slušaj najglasnije!, a može se poslušati na sajtu: <http://balans.webs.com>.

D. B. P.

FILM: Krijumčari, režija: Baltasar Kormakur

Film o čovjeku koji pokušava ostati izvan svijeta kriminala za koji je radio i posvetiti se obitelji za koju će učiniti sve kako bi ju zaštitio.

Legendarni krijumčar Chris Farraday (Wahlberg) napustio je život kriminala da bi vodio udoban kućanski život sa suprugom i dvojicom malih sinova. No, nakon što njegov šurjak Andy zabrlja posao s drogom za nemilosrdnog šefa Tima Briggsa, Chris se, da bi podmirio Andyev dug, mora vratiti poslu u kojem je bolji od ikoga krijumčarenju. Chrisu pomaže najbolji prijatelj Sebastian Abney s kojim okuplja ekipu u kojoj je i njihov prijatelj iz djetinjstva Danny Raymer te odlaze za Panamu kako bi se vratili s milijunima falsificiranih novčanica. To moraju izvesti pod budnim okom kapetana broda koji se dugo poznao s Chrisovim ocem, a sada sumnja da je mladi Farraday sposoban za još mutnije poslove.

Situacija brzo izmiče kontroli i Chrisu preostaje tek nekoliko sati da dođe do go-

tovine. Mora upotrijebiti sve svoje vještine kako bi se provukao kroz izdajničku mrežu kriminalaca, brutalnih panamskih krijumčara droge kao što su Gonzalo, policajci i plaćeni ubojice, prije no što njihovom metom postanu njegova supruga Kate i njihovi sinovi.

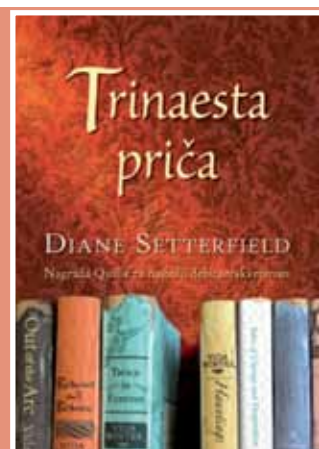
(filmski.net)

Diane Setterfield, »Trinaesta priča«

»Trinaesta priča« je debitantski roman Diane Setterfield, nagrađen nagradom Quillsa. Spisateljica nas uvodi u mračnu priču engleske plemićke obitelji nakon njezinog postupnog propadanja. Glavna junakinja Margaret Lee je tridesetogodišnjakinja koja radi sa svojim ocem u antiknoj knjižnici, dok jednog dana ne primi poziv da piše biografiju poznate britanske spisateljice Vide Winter. Kao osoba koja živi u knjigama, Margaret teško pristaje na ovaj izazov jer je Winterica poznata po svojim izmišljenim životnim pričama koje su iz godine u godinu imale neviđene preokrete, ali i magična svojstva. Što se tiče samog stila pisanja, ovaj roman bih preporučila svim ljubiteljima klasika poput »Razuma i osjećanja« spisateljice Jane Austen. Svaki dio priče odvojen je kao zasebna cjelina i djeluje uvjerljivo. Nećete naići na dio koji neće biti razjašnjen ili nedovršen. Lagani rasplet cijele ove intrigantne priče drži čovjeka vezanim za »Trinaestu priču« i u snu.

I. Rudić

Trenchtown

FESTIVAL

2012

JINX

EVA BRAUN

SEVDAHBABY

EYESBURN

ELEMENTAL

SUPERHICKS

ATHEIST RAP

30 01 02

TRAVNJA SVIBNJA SVIBNJA

ETNO KAMP / PALIĆ

